

Bessenyei György-díj 2016.

Augusztus 18-án Lázár János miniszterelnökséget vezető miniszter Budapesten a Pesti Vigadó épületében állami kitüntetések és miniszteri elismeréseket adott át az államalapítás ünnepe alkalmából. Nemzeti ünnepünk alkalmából a miniszter átadta a Magyar Érdemrend tisztikeresztje, a Magyar Érdemrend lovagkeresztje, a Magyar Arany Érdemkereszt, a Magyar Ezüst Érdemkereszt, valamint a Magyar Bronz Érdemkeresztet az arra érdemesült kiválóságoknak. Népművészet Ifjú Mestere-díjjal hét, Bessenyei György-díjjal öt, Szinyei József-díjjal négy, Móra Ferenc-díjjal három, Pauler Gyula-díjjal két, József Attila- és Liszt Ferenc-díjjal egy-egy művészt ismertek el idén. Összeállításunkban a 2016-ban Bessenyei György-díjjal méltatott, a közösségi művelődés területén tevékenykedő szakembereket mutatjuk be.

Dienes Mária, a Kazincbarcikai Egyesü- letek Fóruma elnöke

1988-ban végzett az Egri Tanárképző Főiskola (mai nevén: Eszterházy Károly Főiskola) történelem-népművelés szakán. Főiskolai gyakorlatát a kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtárban töltötte, s ez az intézmény lett első munkahelye is 1988. augusztusától. A művelődési központ kollektívájának nyitott, befogadó szemlélete, elkötelezettsége az értékteremtés és az értékmegőrzés, továbbá a partneri együttműködés kiépítése mellett meghatározó eleményévé vált, s maga is igyekezett e szellemiség megőrzéséhez. Szakterülete a városkörnyéki módszertani munka lett, mely máig nagyon

közel áll a szívéhez. A Városkörnyéki Közművelődési Alap, majd a Kazincbarcika és Térsége Közművelődési Társulásban harminc település művelődési szövetségének gondozása volt a feladata, s ez folyamatos kapcsolattartást jelentett a települési intézményekkel, civilszervezetekkel. Szakmai továbbképzéseket, óvodások és általános iskolások bérletes előadássorozatait szervezte; de hozzá tartozott a művelődési központ amatőr csoportjainak fellépés-szervezése is. 1990-től egyre nagyobb szerepet kapott munkájában a határon belüli és túli regionális együttműködés kialakítása, majd folyamatossá tétele. Ez irányú tevékenységének köszönhetően a felvidéki magyarok településekkel – Nagykapostól Losoncig – nagyon jó együttműködés, szinte napi kapcsolat alakult ki. Közös olvasótáborok szervezése, játszótéri módszertani foglalkozások tartása, amatőr csoportok kölcsönös szerepeltetése – csak néhány fontos értéke a határon túli együttműködésnek.

1994-ben az intézmény munkatársai megálmodták és létrehozták az Egressy Béni Nemzetközi Versés prózamondó versenyt, melyet a kezdetektől Dienes Mária vezeté-

sével rendeznek meg Kazincbarcikán. A határon átnyúló versenyen – mely érinti Felvidék, Erdély, Vajdaság és Kárpátalja területeit is – két évtized alatt negyven intézmény háromezer diákja mérette meg magát. A rendkívül aktív munka mellett is folyamatosan nyitott az önfejlesztés felé: 1997-ben a Comeenius Tanítóképző Főiskolán közművelődési szakember-népi játszótéri foglalkozásvezetői képesítést szerzett, s ugyanettől az évtől tagja a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Népművészeti Egyesületnek is.

A civilszervezetekkel való többéves sikeres együttműködés eredményeként 1999-ben a Kazincbarcikai Egyesületek Fóruma – a város civil szervezeteit összefogó érdekvédelmi, szakmai szervezet – elnökévé választották, s ezt a tisztséget azóta is elkötelezetten ellátja.

A civilszervezetek bizalmából hat éven át a Nemzeti Civil Alap Észak-Magyarországi Regionális kollégiumának tagjaként vett részt pályázatok előkészítésében, szakmai bírálatában. 2001 és 2010 között közművelődési szakértőként is tevékenykedett.

2014-ben megszervezte a Kárpát-medencei Civil Szervezetek Ta-

lálkozóját, majd 2015-ben versíró versenyt hirdetett meg.

Szakmai hitvallása, hogy az együttgondolkodás és a közös munka túlmutat a feladatokon és kötelességeken; az együttműködés egyúttal örömforrás is. Mert, mint mondja: a színházi előadásokra érkező csillogó tekintetű, vagy a játszóházi foglalkozásokon ügyeskedő, a tehetséggondozó versenyeken izguló gyerekek; az önfeledten szórakozó, a művészetekre rácsodálkozó emberek adják az állandóságot, a lelkesedést, az erőt, s a hitet, hogy érdemes ezért élni és dolgozni.

Hidvégi Julianna, a Dobozi Községi Ház és Könyvtár igazgatója

Hidvégi Julianna a közművelődésben szerzett tudását, tapasztalatait és szervező tehetségét immáron 33 éve állítja a kultúra szolgálatába. A közösségi művelődésben végzett kiemelkedő tevékenységében megújuló lendületet, hitet biztosít számára az a képesség, hogy meg tudja látni a közösségi munka szépségét, a közösségi összefogásban rejlő erőt. Pedagógusként kezdte pályáját a Dobozi Általános Iskolában – a közösségi művelődéssel már ekkor kapcsolatba került: a Művelődési Házban színjátszó- és kézműves szakkört vezetett, és beindította az aerobik foglalkozásokat is az intézményben. 1984 augusztusától a dobozi Művelődési Ház főállású művészeti előadója, feladata a gyermek- és felnőtt korosztályú alkotóközösségek szervezése, segítése, vezetése. 1991-ben a fiatalok igényeire alapozva megalakította Dobozon a néptáncgyűttest. Miután felsőfokú kulturális menedzser képzést szerez a Szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, 1998. szeptember elsejétől a dobozi Művelődési Ház

igazgatója. 2000. augusztus 20-án munkájának köszönhetően jelent meg a település első helyi újságja, a Dobozi Hírmondó, 2002-ben a megye népművelői a Dél-Alföldi Regionális Közművelődési Egyesület vezetőségi tagjává választották.

A kétezres években a népi kézművesség iránti vonzalma új célokat fogalmazott meg életében és munkájában egyaránt, amelyek azóta is kihatnak Doboz nagyközség kulturális életére. Komoly energiát fektetett abba, hogy Dobozon a rég elfeledett népi mesterségeket, azok hagyományait újra életre hívják – a célok elérését egy sikeres Leader pályázat is segítette, melynek keretében kilenc népi mesterséget képviselve 21 fő szerzett szakmai bizonyítványt Dobozon. 2007-ben Népi játék- és kismesterség oktatója képesítést szerzett a Békés Megyei Művelődési Központ, Kézműves Szakiskola és Alapfokú Művészeti Iskolában. A „Kincses Doboz” című szakdolgozatában több hónapos kutatás eredményeként a még élő dobozi csuhéfonó népi kézműveseket, életüket, alkotó tevékenységüket mutatja be interjúiban, sok-sok fotóillusztrációval. 2007. augusztus 20-án a Dél-Alföldi Regionális Közművelődési Egyesület javaslatára az Oktatási és Kulturális Minisztérium miniszterétől átvehette a Wlassics Gyula-díjat.

Tevékenyen közreműködött abban, hogy a település történelmi múltjában gyökerező szakma, a méhészet legyen a falunap meghatározó eleme, értéke. Neki köszönhetően 2008 óta minden év júliusának első hétvégéjén a Dobozi Mézes Fesztiválon az egészségtudatos életmód népszerűsítése a fő cél, kiemelve és rávilágítva a magyar méz értékére, felhasználására, népszerűsítésére. 2009-ben létrehozta a Dobozi Népművészeti Egyesületet, melynek tagjai elnöknek választották. Az egyesület tagjai és pártolói népi játszóházakat vezetnek, kézműves bemutatókat tartanak és kiállításokat rendeznek. Ettől az évtől kezdve három éven át a Dél-Alföldi Regionális Közművelődési Egyesületnek is elnöke. 2012. október 20-án nagy álma vált valóra: megnyitotta kapuját a Széchy Tamás Emlékház, Helytörténeti Gyűjtemény és Alkotóház. A ház étellel értékeket folyamatosan közvetítő otthonná vált a hagyományok átörökítéséért munkálkodó gyermek- és felnőtt közösségek számára.

2013. január elsejétől Integrált Községi és Szolgáltató Térként működik a Dobozi Községi Ház és Könyvtár, vele együtt a Széchy Tamás Emlékház és Helytörténeti Gyűjtemény és Alkotóház, melynek Hidvégi Julianna 2019-ig kineve-

zett igazgatója. Kiemelkedő kreativitásának, innovatív szemléletének és szervező készségének köszönhető, hogy e három szervezeti egység tökéletesen, összhangban tud működni. Ebben az évben alakult meg a Dobozi Értéktár Bizottság, melynek elnökeként elhivatottan tevékenykedik. 2014-ben a Dobozi Népművészeti Egyesület sikeres pályázatának köszönhetően elkezdődött a „Hagyományörző udvar létrehozása Dobozon” elnevezésű projekt megvalósítása. 2015-ben felépült a falu kemencéje, elkészült egy szabadtéri színpad, egy gyógynövényes kert, és az egész udvar megszépült. Az intézmény méltó helyszínt biztosít mindannak a sok-sok programnak, közösségnek, melyeknek köszönhetően több mint százezer látogatót számolnak minden évben.

Igyártó Gabriella, a Népművészeti Egyesületek Szövetsége ügyvezető igazgatója

A Népművészeti Egyesületek Szövetsége (NESZ) a népi kézművesek szakmai, érdekvédelmi szervezeteként jelenleg közel 5000 alkotót tömörítő szövetség, mely az országos szakmai döntéshozatalokban véleményformáló és meghatározó szerepet játszik. A szer-

vezet ügyvezető igazgatója 1993 óta Igyártó Gabriella. Feladatainak ellátására felkészültsége – Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy, Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Budapest –, és adottságai teszik képessé, így hitelesen képviselheti a nagy múltú magyar népi kézműves hagyományok megőrzésére, továbbfejlesztésére törekvő civil szervezetet. Tevékenységével nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a Népművészeti Egyesületek Szövetsége a Magyarországon és a határainkon túl tevékenykedő, 58 népi kézművességgel foglalkozó egyesületet összefogó, nemzetközileg is elismert szervezetté vált. Igyártó Gabriella ügyvezetőként a mindenkori elnökséggel együttműködve kiemelkedően magas színvonalon valósítja meg a Népművészeti Egyesületek Szövetsége küldetését és stratégiáját a népi kézművességgel kapcsolatosan.

Pályáját Magyarországon a Magyar Művelődési Intézet Néptáncosok Szakmai Házában kezdte, majd az országos civil szervezetekhez, a Népművészeti Egyesületek Szövetségéhez kerülve bekapcsolódott annak munkájába. Elméleti felkészültsége, nyelvtudása, kiváló kapcsolatteremtő képessége, innovatív szemlélete eredményeként magas színvonalra emelte a NESZ tevékenységét.

Az országos szakmai szervezetek is elismerik tevékenységét: tagja a Hagyományok Háza Tanácsadó Testületének, a Népi Iparművészeti Tanácsnak, a MANÉTA-nak (Magyar Népművészeti Tanács), s alelnöke a Folklorfesztiválok Magyarországi Szövetségének.

A Mesterség és Művészet szakmai folyóirat felelős szerkesztője 1993–2014 között. 2012-től az NKA Népművészeti és Közművelődési Kollégium kuratóriumában tevékenykedett, jelenleg a Kulturális Fesztiválok Kollégiumának a vezetője. Legjelentősebb eredményeit a rendezvények szervezésében, csapatomunkával éri el: 1993 óta a Mesterségek Ünnepe főszervezője, társszervező szerepet vállal az Országos Táncház Találkozó és Kirakodóvásárban, 1996–2012-ig a Pünkösdi Sokadalomban, 2004-ben a Folkloriadában.

2000–2011 között a turisztikailag is kiemelt Hagyományörző Népművészeti Karácsonyi Vásár főszervezője (Budapest, Vörösmarty tér), 2013-ban a Washingtonban megrendezett Smithsonian Folklife Fesztivál kézműves koncepciójának kidolgozója és szervezője.

Kiváló munkája eredményeként egyre több magyar népi kézműves alkotó jut el Európa és a tengeri túli országok kiállító termeibe, vásáraiba. Sokoldalú szakmai munkáját 2008-ban Wlassics Gyula-díjjal, 2013-ban Pro Turismo díjjal, 2013-ban pedig Budavárért Emlékéremmel ismerték el.

Nyakó Béla, a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza igazgatója

Nyakó Béla 1964. október 19-én született Kisvárdán. Érettségi után a kisvárdai Bútoripari Vállalatnál dolgozott. Első diplomáját a Bessenyei György Tanárképző Főiskola földrajz-népművelés szakán

szerezte, azt követően a szabolcsbákai Általános Iskolában tanított egy évig. Az 1990-91-es tanévben a Szent László Katolikus Középiskolában tanította a kísérleti jelleggel beindított közművelődési osztályt. 1991-ben kezdett el dolgozni a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Házában, kezdetben művészeti titkárként; 1994 óta folyamatosan az intézmény igazgatója. Második diplomáját szintén a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szerezte 1996-ban, drámapedagógia szakon; 2004-ben pedig a Debreceni Egyetemen szerzett művelődési és felnőttképzési menedzser végzettséget.

Közel harminc éves közművelődési tevékenysége során mindig is Kisvárdát nevével igyekezett öregbíteni. Korábbi tapasztalatai a város művelődési hagyományával ötvöződve a helyi jelentőségen messze túlmutató művészeti-művelődési eseményeket eredményeztek. Irányítása alatt a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza a térség meghatározó kulturális és művészeti központja lett, Kisvárdát maga is egyre inkább bekerült a köztudatba. Megtartotta és továbbfejlesztet-

te a Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválját, mely idén már 28. alkalommal kerül megrendezésre. Ez idő alatt sikerült stabilizálni a rendezvény helyzetét valamint sikerült elfogadtatni – sőt elismertté tenni – a magyar színházi szakmai életben. A rendezvénynek köszönhető, hogy Magyarországon – és egész Közép-Európában – megismerték a határainkon túl működő magyar nyelvű színházakat. Kapcsolatépítése nagy szerepet játszott abban, hogy a színházak számára kinyíljon az út nemcsak Magyarországra, hanem egyéb országok felé is.

Tevékenysége alatt tovább folytatódta a kisvárdai Várszínházban a nyolcvanas években elkezdett felújítások, melyek az állagmegóvást, funkciómegőrzést- és bővítést egyaránt szolgálták: napjainkra megyénk, sőt a régió talán legszebb szabadtéri színházát sikerült itt kialakítani. A nyári rendezvénysorozat műsorpolitikáját átalakítva sikerült elérnie az évről évre növekvő nézőszámot. Az intézmény igazgatójaként egyik alapító tagja lett a Szabadtéri Színházak Szövetségének, ezzel sikerült megerősíteni a Kisvárdai

Várszínház és Művészetek Háza pozícióját a térségben, valamint stabilizálni a működését.

Folyamatos és kitartó szervezőmunkájának eredménye az is, hogy egyre nagyobb az érdeklődés a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza rendezvényei iránt. Köszönhető ez annak is, hogy az általa választott produkciók minden esetben igényes szakmai színvonalat képviselnek, hozzásegítve e hátrányos helyzetű térség lakóit a kulturális, művészeti értékekhez való hozzáféréshez. Az intézmény vezetőjeként nagy szerepe volt abban is, hogy a városban az amatőr színjátszás népszerűvé vált: 1991-es megalakulása óta lelkesen támogatja a DoktoRock Színtársulat működését, hozzáállásának, szakmai segítségének eredményeként számos fiatal tehetség indult el a csapatból az ismertség útján, az elmúlt 25 év alatt több száz gyerek és felnőtt tevékenykedett társulatban, ismert rendezők irányítása alatt.

Nyakó Béla tevékeny résztvevője Kisvárdát kulturális életének, igyekszik felkarolni és támogatni a közművelődési és közösségfejlesztő kezdeményezéseket, különös tekintettel az újszerű programokra.

2003 óta elnöke a Kisvárdai Kulturális Egyesületnek, mely szintén sokrétű közművelődési és kulturális tevékenységével, ismeretterjesztési és szabadidős rendezvények szervezésével igyekszik a térségben élők javát szolgálni. Az egyesület elnökeként javaslatára és közbenjárására a Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválját Kisvárdát város Települési Értéktár Bizottsága felvette a település értéktárába és javasolta a továbblépésre.

Nyakó Béla a változó társadalmi körülményekhez innovatívan alkalmazkodó művelődési szakember. Szakmai munkájáért 2007-ben a Magyar Köztársaság Parlamentjének ezüstérmét, 2008-ban szakminiszteri elismerést kapott.

Sárvariné Rieder Zsuzsanna, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata köz- művelődési szakértője

Sárvariné Rieder Zsuzsanna 30 éve, 1987. január 1-től kötelezte el magát a közművelődési pályán, ebben az évben tölti be 60. életévét. Az elmúlt három évtized során közművelődési szakemberként, intézményvezetőként, irodalmi, művészeti, helytörténeti, közművelődési civil szervezetek tagjaként egyaránt kimagasló munkát végzett.

A Várpalota Város Önkormányzata által alapított Kulturális és Humán Szolgáltató Intézet igazgatójaként, majd az intézmény átalakítását követően annak ügyvezetőjeként dolgozott 1987-2008 között. Vezetőként nagy szakértelemmel irányította a város közművelődési intézményhálózatát. Feladata volt a város és városkörnyék közművelődési, művészeti, humán- szolgáltatói tevékenységének az ellátása, ezen belül a felnőtt és ifjúsági közművelődés, a hagyományörzés – különösen a bányász hagyományok és helytörténet ápolása –, a civil szerveződések felkarolása, a sajtó-kommunikáció és információszolgáltatás működtetése, szervezése.

2008-2012 között Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzatánál a kulturális igazgatás területén dolgozott vezető főtanácsosként. Az elmúlt évtizedekben több fiatal pályakezdővel ismertette meg a közművelődési munka szépségeit, nehézségeit, mára legtöbbször sikeres közművelődési szakemberként dolgozik. Vezetése alatt eredményes pályázatok révén több felújítást, eszközfejlesztést valósított meg. Emellett menedzselte a közművelődési intézmény minőségfejlesztési rendszer szerinti kidolgozását és működtetését.

Veszprém megye kultúrájának megőrzéséért, ápolásáért is sokat

tesz: 2001-2007. között a Veszprém Megye Kultúrájáért Közalapítvány kuratóriumi tagjaként a megye kulturális értékeinek bővítéséért és megőrzéséért több sikeres pályázatot bírált el. 2014 óta tagja a várpalotai Helyi Értéktár Bizottságnak, a kulturális örökség részét képező helyi értékekből többnek is javasolta a megyei és magyar értéktárba történő felvételét. (Szabó Vladimir történelmi pannói, Thury-vár 14. századi középkori palotarész világi falfreskói, amelyek Magyarországon egyedülállóak).

Rendkívül aktív közéleti ember, kiterjedt kapcsolatrendszerét jól hasznosítja közművelődési tevékenysége során, több nagyszerű rendezvényt szponzori támogatásokból valósít meg.

2007 óta közművelődési szakértőként is tevékenykedik. 2011-ben a Jászberényi Önkormányzattól kapott felkérést a városi közművelődési intézményrendszer feladatellátásának vizsgálatára, 2012 óta (ekkor vonult nyugdíjba) pedig Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata és Várpalota Város Önkormányzata – Thury-Vár Nonprofit Kft. megbízása alapján folyamatosan végez kulturális igazgatási területen szakértői és közművelődési szervezői munkát.

Közművelődési tevékenységében kiemelkedő a helytörténeti, régészeti és képzőművészeti kiál-

ítások, valamint az azokhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozások szervezése terén végzett munkája.

Várpalota kiemelt turisztikai látványossága a Thury-vár, amelynek állandó régészeti kiállításainak, valamint időszakos képzőművészeti kiállításainak kurátoraként 2012. óta rendszeresen tevékenykedik. E kiállításokat számtalan látogató, család, iskolai csoport tekintette meg. Mindezeket túlmenően számtalan komolyzenei koncertet, színházi előadást, konferenciát, történelmi ismeretterjesztő előadást is szervezett az elmúlt három évtizedben.

Pályafutása során tapasztalt szakemberként mindig szem előtt tartotta, hogy a kultúrában jelentős szerepe van a történelmi folyamatosságot biztosító és megújító hagyományoknak, új tevékenységi formák, programok bevezetésének, amelyek segítségével a közművelődési szakember nemcsak a fenntartó és a szakma, hanem mindegyikük elvárásainak felel meg az értékek közvetítésével és az élményteremtéssel. Közművelődési munkájáért két alkalommal részesült helyi szinten kitüntetésben: 1998-ban Várpalota Közművelődéséért, 2001-ben pedig 15 éves szakmai munkája elismeréseként a Várpalota Város Önkormányzata által alapított Szelestey László Nívó-díjat kapta meg.